

KONU ANLATIMI

YAY AYRAÇ (PARANTEZ): ()

1. Bir sözün açıklaması için yazılan ifadeler yay ayraç içine alınır.

Örnek:

Ormanlar kralını (aslan) görmek için hayvanat bahçesine gittik.

Yeni kitabını (Yeşil Tatil) tanıtmak için fuara gelmiş.

2. Tiyatro eserlerinde ve senaryolarda konuşanın hareketlerini, durumunu açıklamak ve göstermek için kullanılır.

Örnek:

Muhtar:

- (Ağır adımlarla yaklaştı ve sessizce.) Sen bu şekilde konuşmamalısın.

3. Alıntıların aktarıldığı eseri veya yazarı göstermek için kullanılır.

Örnek:

Bilimin önemini "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir." (Atatürk) sözü iyi ifade eder.

4. Yabancı sözcüklerin okunuşu yay ayraç içerisinde gösterilir.

Örnek:

Shakespeare (Şekspir) ünlü bir şairdir.

5. Cümle içerisinde bir sözcüğün eş anlamlısı verildiğinde kullanılır.

Örnek:

Bizim zamanımızda köyde mektep (okul) yoktu.

6. Bir kişinin doğum ve ölüm yıllarını göstermek için kullanılır.

Örnek:

Cahit Sıtkı Tarancı'nın (1910-1954) bazı şiirlerini ezbere biliyorum..

KÖŞELİ AYRAÇ []

1. Ayraç içinde ayraç kullanılması gereken durumlarda yay ayraçtan önce köşeli ayraç kullanılır:

Örnek:

Halikarnas Balıkçısı [Cevat Şakir Kabaağaçlı (1886-1973)] en güzel eserlerini Bodrum'da yazmıştır.

ALİŞTİRMA

Aşağıdaki cümlelerde ayraçların niçin kullanıldığını yazınız.

Karagöz:

- (Pencereden uzanarak) yok burada kimseye eğlence.

Yazar Meko (Mehmet Koray) yeni kitabını yazmış.

Uzun ince bir yoldayım

Gidiyorum gündüz gece

(Aşık Veysel Şatıroğlu)

Yazar Hamilion (hamilyon) bu konular hakkında bir yazı yazmış.

Milli şairimiz [Mehmet Akif Ersoy (1873-1936)] İstiklal Marşı'nı kahraman ordumuza hediye etmiştir.

Bu mağlubiyet (yenilgi) takımımızı geride bıraktı.

Adam: Derya kuzusu (balık) bunlar, diye bağıırıyordu.

Dedem Ahmet Aydın (1921-2001) ağırbaşlı bir insandı.

Albert Einstein (Albert Ayınştayn): "Hayal gücü bilgiden daha önemlidir." demiş.

Biz kara tahtayla (eski yazı tahtası) büyüdük.

ETKİNLİK

Aşağıdaki cümleleri ayraçların kullanılma kurallarıyla eşleştiriniz.

1. Sıfat (önad) konusunu çok çabuk kavradık.
3. Teknoloji bağımlılığı (her şeyden daha tehlikeli) her geçen gün artıyor.
3. Fatih (Cengaver bir yiğittir.)
4. Anne (Oturduğu yerden kalkarak) Emek olmadan yemek olmaz, oğlum!
5. Nietzsche (Niçe) Alman'dır ve kitap yazmıştır.

- [] Yabancı ismin okunuşunu belirtmek için kullanılır.
[] Oyunlardaki kahramanların kişilik ve özelliklerini belirtmek için kullanılır.
[] Sözcüğün eş anlamlısını belirtmek için kullanılır.
[] Cümle ile doğrudan ilgisi olmayan açıklamalar için kullanılır.
[] Tiyatro eserinde konuşan kişinin hareketlerini belirtmek için kullanılır.

Aşağıdaki cümlelerde ile gösterilen yerlere uygun noktalama işaretini koyunuz.

Eylemler Fiiller geniş kapsamlı bir konu

Cağaloğlu...nuTüm kitapları bulabilirsiniz.... bir günde baştan sona dolaştım....

Faks ...belgegeçer....belgeç numaramızı yeni değiştirdik.

Cahil kimsenin yanında kitap gibi sessiz ol...
...Mevlana...

...Uzun Beyaz Bulut... adlıBuket UZUNER1955.... kitabı severek okudum.

Moliere ...Molyer.... Fransız komedi yazarıdır.

Ey.... mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü....
Kız kardeşimin gelinliği..... şehidimin son örtüsü ,
...Arnif Nihat ASYA...

TEST

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ayraç () işareti, diğerlerinden farklı bir görevde kullanılmıştır?

- A) Sizin ne kadar içten (samimi) olduğunuzu herkes biliyor.
B) Bu konuda daha olumlu (pozitif) yaklaşmanızı beklerdim.
C) Ne yazık ki ortaya çıkan gerçek (reel) durum bu.
D) Öznel (sübjektif) bir yaklaşımla sorunları çözemezsiniz.
E) Bazı derslerin (fen, matematik) konuları gözden geçirilecek.

Yüzbaşı

-(Öfkeyle) Gönderdiğimiz asker gelmedi mi hâlâ?

2. Yukarıdaki konuşmada bulunan ayraçlar () hangi nedenle kullanılmıştır?

- A) Doğrudan aktarılan sözler için
B) Anlamdaş sözcükleri göstermek için
C) Ara sözlerin ya da cümlelerin gösterilmesi için
D) Tiyatroda konuşan oyuncunun hareketlerini belirtmek için.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, ayraç diğerlerinden farklı görevde kullanılmıştır?

- A) Bu derste sıfatı (ön ad) anlatacağım.
B) Ahmet Mithat Efendi, bizde ilk hikâyeyi (öykü) yazan isimdir.
C) Yazılarında sıklıkla tasvir (betimleme) kullanırdı.
D) II. Balkan Savaşı'ndan sonra Doğu Trakya (Edirne ve Kırklareli) geri alınmıştır.

4. Aşağıdakilerden hangisinde ayraç yanlış kullanılmıştır?

- A) "Anadolu Notları" [Reşat Nuri Güntekin (1889)] adlı eser gezi yazısı türündedir.
B) Hijyenik [sağlıklı (temiz)] bir ortamı hepimiz isteriz.
C) Anadolu kentlerini, köylerini [Köy sözünü de çekinerek yazıyorum.] gezsek bile görmek için değil, kendimizi göstermek için geziyoruz.
(Nurullah Ataç)
D) Server Bedi (Peyami Safa) Cingöz Recai serisini yazmıştır.

5. Aşağıdakilerden hangisi ayırma görevi yapan bir noktalama işareti değildir?

- A) - B) ? C) [D) (